

SV. LENART SLOVENOV

HUDA PROMETNA NESREČA

Pretekli tjeđan sta Skaunik Renzo an Kjuk Florenzo iz naše vasi prestala dosti strahu. Kar sta ponoči pejala usak svoj voz drv pruo Vidmu jima je parvozu naspruoti blizu Remanzala karabinjer Matteo Basilio s svojim motociklom. Ker so se srečali glih an ovinku an je motorist vozu z uso hitrostjo ni blo moči imedit nesreče. Matteo Basilio se je z uso močjo zaletu in voz an obležu močno ranjen na cjesti. Ponesrečenega so sobit pejali in videmski špita, a njegovo stanje je zelo nagobarno, ker se je udaru u glavo. Na kraj nesreče so sobit paršli karabinjerji, ki so zaslišali naša dva vaščana, de bojo mogli konstatirat kakuó je paršlo do nesreče.

KOZICA — Dne 24. marca nas je za večno zapustu naš vaščan Tomazetič Anton, Roš po domače, star 90 ljet. Družini renkega Antona izrekamo naše globoko sožalje!

DREKA

CJESTA TRINKO-TRUŠNJE

Zadnje dni naši ljudje zlo dost govori-jo o cjesti, ki jo bojo najbrž u kratkem začel djetat an bo vezala vas Trinko s Trušnjem. Ta cjeta bo velikega pomjena, ker ne bo vezala med seboj samo tjeđ dveh vasi ampak lahko rečemo use vasi našega kamuna. Od Trinka cjeta bo pejala skuozi Kras an takuó bo šla skuozi Trušnje, kjer se bo srečala s cjesto, ki že veže to zadnje vas s Hlodičem. Takuó bojo use naše vasi med sabo povezane. Ljudje seveda komaj čakajo, de bojo začel z djetl, ker takuó jim bo ošparanega dosti časa an poti.

ZIBJELA PAR ŠINDAKOVI HIŠI

Bazilija Namor, žena našega šindika, je položila u zibjelo dno ljepo čecico. Materi an novorojenki želimo puno zdravja an veseja.

SMRTNA KOSA U BELGIJI

Iz Belgije nam je paršla žalostna novica, de je umrl u Flenale Grande (Liege) 15 mjescu star puóbič Bruno, sin našega rojaka Antona Černoja, ki tam djetla že ve ljet kot rudar. Prizadeti družini izrekamo naše sožalje!

ZA OLAJŠAT DJELO DVOLASTNIKOM

U našim kamunu je nih 80 kmetu, ki imajo part svojega posestva na drugem kraju kumfina. Ker je trjeba djetat nimar kajšne pratike za hodit čez konfin na djelo, bi bluó dobro, de bi se teli kmetje ložil dakordo an se združil u nekačo asociacion, ki bi mjela en svoj komitat an določene ljudi, ki bi se interesirali za use potrebe. Na Goriškem, kjer je tudi dosti dvolastnikou, so tuó že nardil an so si s tjem paršparali dosti časa an potou.

Zemljiška posest v Beneški Sloveniji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Šempeterski občini ima 184 družin skupno 387 hektarjev, torej je večina takih pri katerih zemljiška površina ne doseže 2 hektarja.

Malo boljši je položaj v sovodenjski občini, kjer so precej številne družine, ki imajo po 10 ali celo več hektarjev zemlje.

Brskajoč po statistikah lahko ugotovimo v vseh popolnoma slovenskih občinah več ali manj podobne številke, ki kažejo na samostojna toda majhna posestva. Naš človek ljubi neodvisnost, zato se na svojem koščku zemlje bori za svoj obstoj in skuša prikriti žalost, ki

Iz rudarskega življenja

Timmins Shumacher mesto ni malo v njem se je polno rudarjev zbralo, združeni smo iz vsega sveta, da v temnih rovih nakopljemo zlata.

Tukaj žive Slovenci, Hrvati, Srbi, Ukrajinci in tudi Poljaki. Le malokdaj sonce rudarjem zasije. Ko z dela hiti, že mrak zemljo krije.

Delamo vse dni in tudi ponoči saj za rudarja druge ni pomoči. Če hoče družino svojo preživeti, mora v rovu, za težko delo prijeti.

Kratki so dnevi in dolge noči za rudarja, ki v rovu z delom trpi. Ko vrne se z dela, spet je vesel, saj dom ga njegov je toplo objel.

Joe Rachky

CEDAD

Nova fabrika stolou u Čedadu

U preteklosti smo že večkrat pisal kul-ko škode je nardilo našim ljudem zaprtje fabrike tanina u Čedadu. Več ku kajšna družina je u ljetošnji zimi tarpjela lakot, ker je oče ali sin ostu brez djela. Nekateri od tjeđ so u ljetošnji pomladi povežali fagot an odšli z drugimi emigranti naših krajev u neznane dažele služit kruh, dosti jih je pa ostalo par hiš an čakajo kajšno djelo. Tjem zadnjim, ki so u pouni pomladi venčpart obupani, ker ne vjeđo na katjera urata naj bi potukli, de bi paršli do djela, povjemo dobro novico, de bo morebit kajšen od njih takuó srečen an ušafu djelo na domačih tjeđ. U Čedadu bojo odprli u kratkem fabriko stolou. Ze več časa vozijo skupaj potrebne makine an kot se vidi boju u tisti fabriki nicali precej veliko število djelauc.

Ze večkrat smo povjedali, de se gospodarsko stanje Nadiške doline ne bo moglo izbuojšat, če ne bojo gor postavili kajšno fabriko. Naj bi sadá dau kajšen še iniciativo za ustanovit fabriko za marmelado an sušilnice za sadje. U Nadiški dolini je sadjarstvo zadost dobro razvito an bi bluó lahko še buojše, če bi kmetje obnovili svoje sadounjake an spremenili način djela par sadjarstvu. Vjerjemo, de se ne brigajo dosti za izbuojšanje sadjarstva, ker od njega nimajo buohvje kaj

dočička. Kupci na debelo rjedkokedaj pridejo u vasi an kadar pridejo plačujejo zlo slabo. Če bi bla pa u Čedadu ali u tjeđ okuolici kajšna fabrika marmelade, sušilnice ali hladilnice, bi sadje višno več vejalo. Zlo pametno bi blo, de bi se sadjarji sami skupe ložli an napravili konzorcij sadjarjeu, seveda ne tajšnega ku tisti, ki je biu postavljen pred dnm mjescem od političnih ljudi, ki o sadjarstvu nimajo nobedne kompetence. Dobiček bi si potle razdelili an bi dobili višno več za sadje kot donás, ki učasih gnije cjele tjeđne, ker ni nobednega kupca. Za do konca parpejat ta načrt bi višno pomagale tudi oblasti, seveda če bojo te videle u djelu rjesnost an dobro vojo.

U Nadiški dolini je pa zlo malo ljudi, ki bi imjeli kaj iniciative u sebi an glih za tuó je ostalo do donás use martvo an gospodarstvo nazaduje. Medtjem ku u drugih daželah gor postavljajo nimar več novih fabrik, jih par nas zapirajo ali pa proč pošajo djelauc, ker zmanjšujejo produkcjo.

Če bi gor postavili rjes kajšne fabrike bi se lahko zlo zbuojšalo živjenje naših ljudi u Nediški dolini an okuolici. Višno ne bi blo takuó velike emigracije u svjet an tudi število dižokupanih bi se zmanjšalo.

POLJETNI URNIK TRGOVIN U ČEDADU

S 1. aprilom je stopu u veljavo tale urnik za trgovine u Čedadu an bo traju do 30. septembra t. l.:

Trgovine jestvin: ob djelaunskih od 8. do 12. ure an od 15. do 19. ure; ob dneviđ sejma an ob sobotah pa od 8. do 13. ure an od 15. do 19. ure. Ob nedeljah zaprto.

Pekarne: ob djelaunskih od 7. do 12,30 ure an od 15. do 19. ure; ob dneviđ sejma an ob sobotah od 7. do 19. ure; ob nedeljah od 7. do 12. ure.

Mesarije: ob djelaunskih od 6. do 12. ure; ob dneviđ sejma an ob sobotah od 6. do 13. ure an od 17. do 19. ure; ob nedeljah od 6. do 11. ure.

Trgovine z železnino: ob djelaunskih od 8. do 12. ure an od 14,30 do 18,30 ure (samo mjesca aprila); od 8. do 12. ure an od 15. do 18,30 ure (od 1. maja do 30. septembra); ob dneviđ sejma an ob sobotah od 8. do 13. ure an od 15. do 18. ure. Ob nedeljah zaprto.

Trgovine z blagom, čevlji, urarne itd.: ob djelaunskih od 8. do 12. ure an od 15. do 20. ure; ob dneviđ sejma an sobotah od 8. do 19. ure; ob nedeljah zaprto.

Knjižarne: ob djelaunskih od 8. do 12. ure an od 15. do 19. ure; ob dneviđ sejma an ob sobotah od 8. do 12. ure an od 15. do 19. ure.

VOZNI RED AUTOBUSA VIDEM-CEDAD-STARÁ GORA

Autobus bo od sadá naprej vozu na Staro goro ob tjeđih urah: odhod iz Vidma (Piazza Venerio) ob 8,40; odhod iz Stare gore ob 12. uri. Autobus vozi samo ob nedeljah.

PRAPOTNO

Poročiu se je mehanik Vitorin Ermacora z Cantoni Gemmo iz Čedada. Zelimo jima dosti sreče an veselja u skupnem živjenju.

SV. PETER SLOVENOV

Zakí se ne učí slovenski jezik

U Špjetre imamo, lahko rečemo, ta narvenč an ta narbuđ moderni »Istituto Magistrale«, ki obstojo u Furlaniji. U tisti šuolli njeso samo domačini, ki študirajo, ampak jih je tud iz drugih krajev, dol z Furlanije an Italije. Pravijo, de naš »Istituto Magistrale« je tud eden nartibuošjih, ker kle sem pridejo študjerat tud tajšnjim, ki so bli odvarženi ali so padli par ežamih u drugih šuolah, za se popraviti an ušafat diplomu. Tuó kaže, de je ištitut zarjes dobar, de ima dobre ljudi, ki notar učijo. A na žalost ima eno pomanjkljivost. Tuó njesmo si mi izmislili, povjedal so nam študentje sami an povarh juški študentje dol z Laškega. U Špjeterskem ištutitu se učijo usi jeziki, francuski, njemški, angleški,

španski an tud grški ali arabski če četé, samo domačega jezika, jezika, ki ga guorijo usi Nedižouci, ne učijo. Zaki ne učijo slovenskega jezika, direcjon nje še nobedankrat povjedala, čeglih je dost tajšnjih študentu, seveda tudi juških, ki bi se radi naučil.

Kaj al ne nuca znat tud našega jezika? Nazadnje mislimo, de slovenski jezik je malu buj nucen ku arabski, saj ga guorijo domačini an naši sosedí s katjerimi imamo več opravila ku z Njemci an Angleži.

Morebit, de kajšen domači »italianissimo« bo jau, de učit slovensko u Špjetarskim ištutitu je »un insulto all'italianità di S. Pietro al Natisona«. Tjem ljudem je trjeba povjedat, de naj uzamejo u roke italijansko revijo »a rotocalco« »Oggie« št. 10 an bojo vidli kaj piše pod rubriko »La linguistica« znani profesor padovanske univerze Carlo Tagliavini o jeziku, ki se guorí u Špjetre.

AUTOBUSNA LINIJA CEDAD-KOBARID

Iz neuradnih krogu smo zvjedal, de par kompetentnih krogih proučujejo možnost vzpostavitve autobusne linije, ki bo vezala Čedad s Kobaridom. Novica bo sigurno razveselila naše ljudi, ker s tjem kaže, de par nas se bojo rjes spremenil sedanji kritični položaj, ki je nastau prou zavoj tega, ki njemamo nobedne povezave z zgornjo Nadiško an Soško dolino. An troštamo se, de do tega bomo paršli preca.

USE JIM JE NA POTI

U Rimu, duó je katoličan an duó če molit mu ne bo nobedan branu. Tam se lahko molí u tistem jeziku, ki četé tud na glas. Lahko se tud puoje u tistem jeziku, ki četé. Nje pa takuó tie par nas. En dan sta paršla o cjerku Dolenjega Barnasa skupina slovenskih vjerniku an sta molil po slovensko. Vjestá kaj so jal nekatjeri domači »patriotic«? So jal, de nje glih pustit u naši cjerkvi molit po slovensko, kjer je tuó »propaganda« za pokazat, de naša vas nje italijanska. An teli, de buoste vjedel, se proglašajo za kristijane, djelajo propagando za demokracijo kristjano an, če le morejo, bi se storli tud izvolit na kajšen stolček pod demokristjanski ščit. O Buoh jim pravid, kuó so naumni! Dobro, de imamo u Špjetre Italijane, ki imajo dosti več pameti ku tisti domačini an ki tuó obsojajo. U nobednim kraju se bo čulo kaj tajšnega!

SPET SLINAUKA U NAŠI OKUOLICI

Zadnjikrat smo pisali, de je slinauka izgnila iz špjetarskega kamuna, donás pa muoramo opozorit živinorejce, de se je ta boljezen spet parkazala.

U Špinjonu je kmetu Perboli Antonu zboljelo nekaj glau živine na slinauki. Runajte se po predpisih, de ne boste zanesli to boljezen še u vaše hljeve.

REZIJA

„Jeep“ povozil do smrti dva brusača iz Stolbice

Pomlad je prišla v dežele, našo dolino je pa objela velika žalost zaradi tragične smrti dveh delavniđ mož iz Stolbice. Letič Dario, star 26 let in Butolo Silvester star 34 let, sta si služila kruh kot brusača po raznih krajih Furlanije. V petek, dne 1. aprila sta se namenila vrniti u Rezižo, da v krogu svojih družin pozdravijo pomlad, a ta sreča jima ni bila dana. Ko sta privozila, eden s kolesom drugim pa motociklom, skoraj do Saclia, ju je tam dohitel nek ameriškanski »jeep« in oba podrl na tla. Vozač »jeepa« se ni zmenil za ponesrečena ampak je odvozil z vso brzino naprej. Ponesrečena moža sta ostala mrtva na licu mesta, oba strašno poškodovana. Pobegli šofer, ki je bil zelo opit, je po preteku par kilometrov zavozil na levo stran ceste in se zaletel v obcestni kamen. V »jeepu« je bil še en ameriški vojak, orožnik, ki so bili med tem časom že obveščeni o hudi prometni nesreči so oba vojaka aretirali in bosta morala dajati odgovor pred sodiščem. Ponesrečena moža so prepeljali v

TAVORJANA

Poročili sta se naši vaščanki Benati Eđa z Mattaloni Dinom iz Čedada an Cudicio Luigia z Mattaloni Dominikom tudi iz Čedada.

PODBONESEC

PROBLEM, KI SE MUORA REŠIT

Paršlá je pomlad po tulkim čakanju. Sadá bojo ljudje začel djetat po puojih. Naši kmetje pa so u velikih skarbjeđ, ker njeso sigurni, če bojo pobral kjeđ od svojih nju. Kot je znano voda od rijeke Nadiže ob usakem malem dežju zlo naraste an takrat prestopi svoje brjegove an poplavi njive an traunike. Takuó usá maktra naših kmetu je bla nareta zastoj. Nič njeso pomagale use prošnje naših ljudi, ki so jih nardil par kompetentnih oblasteh, nič nje pomagalo, de lanske ljeťo smo skoraj zgubil use parđjelke, nobedan nejče videt nagobarnosti, ki preti ljudem iz Stupce, Loga, Podvršca an Podbonesca zavoj poplavl.

Vasi, ki smo zgoraj imenovali, ležijo u Nadiški dolini glih tam, kjer je Nadiža narbuđ uózka. Puoja an trauniki, ki pripadajo tjem vases, so dostokrat po več dni pod vodo an tuó zatuó, ker Nadiža njema ob strani nasipa, de bi zadaržu vodo kadar naraste an u zadnjih desetih ljetih je bluó zavoj tega dosti škode.

Jasno je, de če se ne bo poskarbjelo hmal za nardit te nasipe, bojo te vasi zapisane propasti. Rjes je, de so te vasi zadnje, ki ležijo na italijanski strani novega kumfina, na žalost pa muoramo priznat, de so tud zadnje glede na izvedbe jaunih djel. Oblasti, u parvi vrsti naš

Naročniki!

Poravnajte naročnino, v drugem primeru smo primorani ukiniti dostavljanje našega lista.

Abbonati!

Rinnovate tempestivamente gli abbonamenti scaduti, altrimenti verrà sospeso l'invio del giornale.

kamun, se za ta djela malo interesirajo, čeglih ljudje nimar prosijo, ker vidijo nagobarnost.

Seveda kadar gre za plačevanja dajateu, se nimar spuomnejo na ljudi tjeđ vasi. Več ku kajšna družina si muora odtagati kruh od ust, de plača dajatve, takuó so tele visoke. Življenje tjeđ ljudi je težauno, posebno zadnja ljeta, kar so ostali odcepljeni od zgornje Nadiške an Soške doline, s katjerimi so trgovali.

Oblasti naj bi poskarbjele za te vasi.

GRMEK

ZA NASE CJESTE

Zvjedeli smo, de je governo nakazu našemu kamunu 900.000 lir za naprej djetat cjesto, ki bo vezala Tombin-Brdo-Plat. Isto usoto so nakazali tudi za nardit cjesto, ki bo vezala Lese-Grmek.

GRMEK — Umrli je naša vaščanka Vogrič Ana, stara 76 ljet. Naj ji bo lahka domača zemlja!

Alma Loščak, žena Cirila Vogriča, je povila dno ljepo čecico, ki so ji dali ime Zora. Naj bo Zora rjes Zora, ki pomjenti jutranje sonce za družino Vogrič. Želimo ji, de bi bla srečna an zdrava an u pravo veselje staršeu.

RADIO

SLOVENSKE ODDAJE: Radio Slovenija: 327,1 m; 202,1 m; 212,4 m. Poročtla: ob 5; 7; 15; 17. in 22. uri.

ODDAJA ZA BENEŠKE SLOVENCE: Vsako nedeljo ob 11. uri.

ODDAJA ZA IZSELJENCE: Vsako soboto ob 22.30 uri.

Radio Koper: 250,6 m ali 1178 kc. Slovenska poročtla: ob 6.30; 7.45; 13.30; 14.30; 19.30 in 20.30 uri.

OBČINE	celotna površina ha	Nadmorska višina			LEGA
		minimalna	maksimalna	prevlada	
Slovenske					
Brdo	4.823	308	1875	750 - 1200	hrbovita
Dreka	11.347	315	1176	600 - 800	visoko gričevje
Grmek	1.556	223	976	500 - 600	gričevje
Podbonesec	4.770	151	1643	700 - 1000	hrbovita
Reziža	11.857	348	2585	750 - 1200	hrbovita
Sovodnje	2.211	194	1643	680 - 1200	hrbovita
Srednje	1.949	206	917	400 - 600	gričevje
Sv. Lenart	2.702	138	683	300 - 500	gričevje
Sv. Peter	2.393	138	863	180 - 500	gričevje
Tipana	6.525	307	1626	800 - 1100	hrbovita
Jezikovno mešane					
Ahten	3.473	163	1094	260 - 650	gričevje
Fojda	4.507	120	1004	300 - 630	gričevje
Gorjani	2.137	225	1635	650 - 800	visoko gričevje
Neme	3.395	179	958	250 - 600	gričevje
Prapotno	3.295	73	719	250 - 450	gričevje
Tavorjana	3.506	119	1168	250 - 500	gričevje

Čedajski zgodovinar

V čedajskem muzeju stoji v prvem nadstropju v sredini dvorane na stojalu razprta slovita knjiga, ki je velikega pomena tudi za nas beneške Slovence. Naslov knjige je: Zgodovina Langobardov - Historia Langobardorum. Spisal jo je slavni zgodovinar Pavel Dijakon. Kdo je ta?

Pavel se je rodil kakor se bere v starih listinah »ex Foroiulianensis civitas«, to je v Čedadu, okrog leta 725. Bil je iz plemenite langobardske družine, ki se je naselila v naših krajih po prihodu kralja Alboina l. 568. Njegov praded je bil Lopihis. Ko so Avari ali pasjeglavci (v narodni pripovedki) plenili po naših krajih, so tudi njega odpeljali v sužnost na daljno Ogrsko, tedanje Panonijo. Od tam se je po dolgih letih vračal domov, kjer je našel vse razrušeno. Njegov pravnuk je bil Warnefrid, oče našega Pavla, velikega zgodbepisca.

Kot plemič je bil mladi Čedajc vzgojen na dvoru kralja Rahisa. Že ondi je začel pesnikovati in pisati debele zgodovinske knjige. Postal je eden najbolj izobraženih ljudi tistih časov. Pozneje je prišel na dvor zadnjega langobardskega kralja Deziderija. Poučeval je njegovo hčerko Adelpergo in je imel tudi čast kraljevega kanclerja in svetovalca. Ko so se Langobardi uprli frankovskemu kralju, mogočnemu Karlu Velikemu, je bil kot upornik odpeljan tudi Pavlov brat Arihis na Nemško. Takrat je Pavel že stopil v slovi samostan Mte - Cassino k benediktincem, kjer je dobil ime Diaconus ali duhovnik.

L. 782. je šel na dvor Karla Velikega prosit za brata. Prošnja je bila uslišana, toda cesar ga je zaradi velike učenosti pridržal pri sebi kot dvornega učenjaka. Obsipal ga je s častmi in prijateljstvom. Povsod ga je jemal s sabo. Čez štiri leta se je v njegovem spremstvu spet vrnil v Italijo. Vleklo ga je nazaj »ad prisca latibula« (v prejšnjo stajo), v samostan. Tu je začel pisati l. 790. svoje največje delo, Zgodovino Langobardov. Predno je mogel to ogromno delo dokončati, mu je smrt vzela pero iz rok, okoli leta 795.

Piše o Slovencih.

Na kratko smo orisali življenjsko pot tega znamenitega domačega učenjaka. Njegova važnost za nas Slovence je pa še večja. On je prvi, torej že pred 1200 leti, ki piše, da so Slovenci bivali v teh krajih. V 4. knjigi Zgodovine Langobardov je zapisal, kako se je njegov praded vračal iz težkega ujetništva pod Obri v svojo domovino, v Čedad. Več dni je taval po gorah, kruh mu je pošel in lakote bi bil umrl. Pa je »ad habitaculum hominum pervenit«, ali kakor se bere po slovensko: prišel je do človeških bivališč. In nadaljuje: »Erat enim Sclavorum habitatio in illis locis« ali po naše: »v tistih krajih je namreč bilo bivališče Slovencev.« Tam se je nesrečnika neka žena usmiliła, ga je skrila in mu dala jesti, dokler si ni opomogel. — Tako je slovenska gostoljubnost rešila Pavlova prade-

da. Obenem pa je zapustila tudi trajen spomenik in pričevanje za našo naselitev po teh krajih.

Mrtva, a tem bolj zgovorna priča pravi pred dolgimi stoletji, da je takrat že živel ob mejah Italije slovenski narod. Slo-

Slovenske podporne ustanove v ZDA

V časih, ko so se pričeli Slovenci naseljevati v ZDA, niso imeli ameriški delavci nikakih pravnih zaščit, da o kakem socialnem zavarovanju sploh ne govorimo. Zato so bili prisiljeni iskati načinov, kako bi si pomagali v primeru bolezni in nesreč. Tako so nastajale slovenske podporne organizacije, ki so našim rojakom pomagale v primerih nesreč ali bolezni. Člani teh organizacij dobivajo v primeru bolezni ali smrti podporo v sorazmerni višini s članarino, ki so jo plačevali. Sedanje stanje teh podpornih organizacij je naslednje:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA — SNPJ s sedežem v Chicagu, je bila ustanovljena leta 1904. Danes ima 80.000 članov.

KRANJSKA SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA — KSKJ s sedežem v Jolietu, je bila ustanovljena leta 1894 in ima 43.500 članov.

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA — ABZ s sedežem v Ely, Min, je bila ustanovljena leta 1898. Ima 30.000 članov.

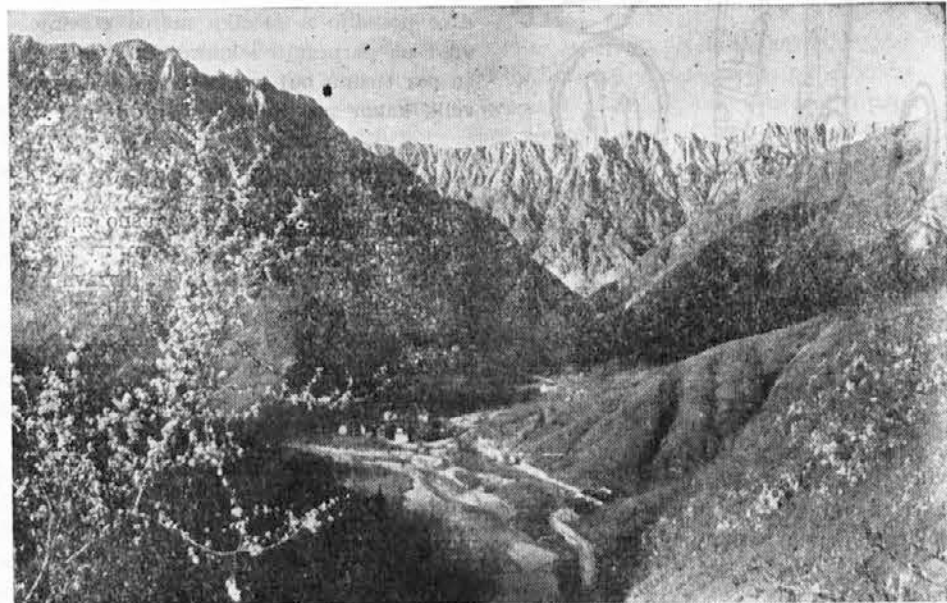
SLOVENSKA DOBRODELNA ZVEZA s sedežem v Clevelandu, Ohio, je bila ustanovljena leta 1910. Ima 19.000 članov.

ZAPADNA SLOVANSKA ZVEZA s sedežem v Denveru, Colo, je bila ustanovljena leta 1908 in ima 7.200 članov.

PODPORNJA ZVEZA SLOGA s sedežem v Milwaukeeju ima okrog 4.000 članov.

Velika noč beneških Slovencev v 18. stoletju

Iz raznih virov nam je znano, da so beneški Slovenci v 18. stoletju prirejali v velikonočnem času pasijonske igre. Zbirali so se pri cerkvi sv. Kvirina pri Šempetru in tam uprizorjali Kristusovo trpljenje. Zadnja taka igra se je vršila leta 1792. potem pa je ostalo še nekaj podobnega izključno samo v cerkvi, ki je bilo delo samo duhovščine. V farnih cer-

POMLAD PRIHAJA V DEZELO

venka je pokazala Lopihisu pot domov. Torej so tu živeli Slovenci že tedaj, ko so bili Langobardi v Furlaniji in okrog Čedada! Paulus Diaconus je potemtakem zgovorna priča, da

»od davna že tukaj prebiva naš rod.« Že 1400 let! Kdor misli, da je šele kak Avstrija naselila naše prednike tukaj naj gre v Čedad in naj bere zgodovino Langobardov.

kvah Špetra in Sv. Lenarta so duhovniki sami prepevali »passio Domini nostri Jesu Kristi secundum Mathaeum«, kakor je predpisano v rimskem misalu. V Beneški Sloveniji je bilo besedilo slovensko in »viza« posebna, ker niso peli niti v gregorijanskem niti v tako imenovanem akvilejskem tonu, ampak v lokalnem, staroslovenskem tonu. Ker sta obe fari imeli takrat precej duhovnikov (Šempeterska jih je štela 12, šentlenartska pa 8) so peli vsak svoj del; župnik je predstavljal Kristusa, kaplani pa apostole. To opravilo v cerkvi je bilo podobno nekdanjim pasijonskim igram pri Sv. Kvirinu.

PIRHI

Ve putke velike ve male kokoške:

Nanesite jajček nam v slamnate koške!

Kako ste ve pridne, preljube živali, saj bodo že kmalu koški premali!

Jajčki okrogli vi vsak bo še pisan, rdeče, rumeno in modro porisan!

SLOVENSKA PISANA BESEDA

Ne bomo se spuščali v razpravljanje o njegovem književno-vzgojnem delu. Lahko bi kratko dejali le, da je opravljal težaško delo tistega, ki je prišel v dvorec, v katerem je že bilo nekaj lepih podob, nekaj kosov pohištva, v glavnem pa je bi-

FRAN LEVSTIK

la še vsa stavba neurejena, celo špranje so še zjale pri nekaterih okenskih okvirih.

Ob Levstikovem »Popotovanju od Litije do Čateža« so se vzgajali mlajši, predvsem Jurčič; z njim so ljudske modrosti, sinovi, jezik, posebneži, pridobili še posebno veljavo za naše književne ustvarjalce.

Levstik je užival ugled pri mladih. V slovenski javnosti pa se je s težavo uveljavljal, ni užil niti osebne sreče. V neprestani borbi za obstanek si ni uspel urediti skoraj vse svoje življenje niti najosnovnejših pogojev za obstanek.

Kot izjema prav glede samega poteka življenja bi bil lahko Josip Stritar (1836-1923). Ta drugi usmerjalec mladoslovencev je bil s svojo negovano brado vseskozi gospod, užival je ugled, mirno in zadovoljno družinsko srečo in še marsikaj, kar nekako spada k težnjam povprečnega sodobnega človeka. To nas ne bi motilo in bi ga prav tako lahko prišteli k osebnostim, če bi njegovi spisi z izjemo kritičnih segli nad povprečje. Toda njegova romana (Zorin, Svetinova Metka) nista izvorni deli. Z njima je Stritar v lepem izgubljenem jeziku presadil k nam, sicer kasno, nekaj tistega duha, ki smo ga imenovali »svetožalje«. Nenavadno se nam zdi, da je to storil človek, ki prav gotovo ni imel potrebe biti zagrenjen zaradi lastne življenjske usode, toda pojasnimo si lahko z ugotovitvijo, da je pisatelj bil v svoji dobi eden najbolj razgledanih in izobraženih Slovencev. Stritar se je potkusil v pesnikovanju, v pripovedništvu in tudi v dramatik; nadvse pomemben pa je kot kritik in vzgojitelj. Kljub močnemu ponemčevalnemu pritisku Bachovega absolutizma, mlajši rod ni klonil.

Iz vrst Vajevcev nam je zrastel drugi, pomembni, slovenski pesnik Simon Jenko

(1835-1869) in zapel pesem na Sorškem polju:

Al sem ti še znanec... ker dolgo se nisva videla že... in jaz sem spremenil misli, obraz...

Nekatere njegove pesmi nas lahko spomnijo na nemškega, kasnega romantika Heineja. Isti lahкотni stil in premgokrat isti posmeš razbije nežno, pesniško, začetno podobo, ponekod pa je njegov posmeš jerek že koj v začetku:

»Usahnjeno lice mlade device kaj oznanjuje? Niso ljubezni sladke boleznii nič več ji tuje.«

Jenkova pesem je s svojo preprostostjo, v svoji melodiji, z ritmom tako naša, pristna, ljudska, kakor je vseskozi pristno pesniško doživetje Jenka — umetnika. Nekaterim njegovim pesmim pravimo Obujenke, drugim Obrazi. Kdo bi se ne ustavil ob preprosti in z neprecenljivo bogato, filozofsko mislijo napolnjeni pesmici, ki vpliva še danes naravnost tolažilno.

»Z mladim letom pride cvetje, kakor lani jaz pa vam prinesem petje kakor lani.«

Ali je ta posmehljivi, nadalje otožno vdani slovenski Heine bil lahko na drugi strani domoljubni pesnik slovenske Marselleze:

»Naprej zastava slave...«

Danes lahko poizkušamo trditi, da nam jo je ustvaril, kajti peli so jo borci v pomladi, jeseni, v vseh časih, takrat, ko je govorila po gorah in dolinah naše očetnjave — puška.

JANEZ TRDINA

Starejši od njega je bil Janez Trdina (1830-1905), v našem slovstvu prvi predstavnik narodopisne smeri. Na dunajskem vseučilišču se je izobrazil za profesorja zgodovine in zemljepisja. Avstrijska uprava mu ni bila naklonjena. Zaradi nasprotovanj se je zgodaj umaknil v pokoj. Odslej je živel na Dolenjskem in pisateljeval. Najpomembnejše njegovo delo je cenil tudi Ivan Cankar — to so njegove Bajke in povesti o Gorjancih. Ljudski jezik je njegova odlika. Napisal je štiri-deset bajk, legend, od volkodlakih, vlah, pticah zlatoperjih in drugih bajeslovnih bitjih se je razvijala pisateljeva fantazija. *(Se nadaljuje)*

Jurčičev »Jurij Kozjak«

Dr. Ferdinand Kolednik, slovenski duhovnik, ki živi že od leta 1935 v Kanadi, je nedavno prevedel Jurčičevo povest »Jurij Kozjak« v angleščino. Že prej je isto povest prevedel v francoščino, zdaj pa pripravlja kitajski prevod.

FRANCE BEVK:

Grivarjevi otroci

Ako bi bil Kocjan Tinčeta in Mretko poznal, bi se bil nasmehnil: »Ljubka otroka! Naj spita! Gotovo sta trudna.« In bi bil po prstih odšel, da bi ju ne zbudil. Toda Kocjan ju ni poznal. Poleg tega je bil take vrste, da je rad sumničil. Imel ju je za nevarna potepuha.

In to ne popolnoma po krivici. Pred tedni je bil zgorel neki kozolec na samotni. Tudi neke svišli so bile zgozele. V trgu se je izvršilo več tatvin. Kar na letem je izginito to in ono. Nekaj dni prej je neki potepuški deček beračil po hišah. Ko je odšel, so ga osumili, da je on tisti premeteni tat.

Res, ali je Tinčetov obraz izdajal tatu? Nikakor ne! Tako sladko, nedolžno se je držal v sanjah in se celo smehljaj. Toda Kocjan je opazil nekaj, kar ni dopuščalo nobenega dvoma. Ura, ki jo je Tinče nosil na verižici okrog vratu, mu je med spanjem zlezla izza srajce. Kazala je osmo. Kako naj tak raztrgan deček pride do ure, ako je ni ukradel?

Kmet se je popraskal za ušesi. Ha! Orožniki niso mogli iztakniti tatu, on ga je našel. Poleg njega je deklica, ki mu pomaga pri nečednem poslu. Se dobro, da mu nista zažgala kozolca.

Sprva je hotel tiho oditi po orožnike. Pa se je premislil. Mlada potepuha se lahko medtem prebudita in jo popihata. Potem pa lovi veter! Sam ju bo zgrabil in odtiral k orožnikom.

»Hej!« je zakričal in udaril z ного. »Na noge, potepuha!«

Tinče in Mretka sta se na mah prebudila. Preplašena sta pogledala okoli sebe. V prvem trenutku nista vedela, kje sta. Bila sta še vsa zaspana. Kmalu sta se zavedla. Ah, tu je kozolec. In tu je kmet, ki se huduje, ker sta spala na njegovem senu.

Prejšnji večer je bil že mrak, ko sta dospela. Ko sta z brega zagledala trg pred seboj, sta obstala kakor začarana. Toliko lepih hiš še nista videla. Niti Tinče, kaj šele Mretka. Med hišami je tekla

reka, ob nji pa so stale žage, ki so pele. Iznad streh sta se dvigala zvonika dveh velikih cerkva. Zapored so se vžigale luči. Luč za lučjo. Kakor da ne gledata nekaj zemskega, ampak sta padla v pravljico.

Vso pot jima je bilo tesno pri srcu. Bolj ko sta se oddaljevala od doma, bolj ju je bilo strah. Zdaj pa sta bila poplačana. Ako bi se jima bilo vrniti, bi se takoj ne vrnila. Ne prej, da si ogledata to čudo. Kje bosta spala, kaj jedla, ju ni skrbelo.

In vendar nista mogla v trg. Ob prvih hišah je stalo neko poslopje. Bilo je skladišče ali kaj. Tam je bil privezan pes. Približala sta se, že je zarožljaj na verigi, planil proti njima in zalajal. Mretka je zavpila in stekla nazaj. Saj pes ni mogel na cesto, vendar mu Mretka ni zaupala, preveč se ga je bała.

Našla sta kozolec, pojedla ostanek kruha in se zakopala v seno. Bila sta izmučena od poti in sta takoj zaspala. Spala sta kot ubita. Naredil se je dan, a se še nista prebudila.

Zdaj sta bila predramljena do konca prstov na nogah. Skozi late sta videla trg, ki je ležal pred njima. Ni bil tako bajen kot sinoči, vendar vreden zanimanja.

Kmet ju je ostro meril z očmi.

»No, ali bo kaj?« je zarenčal. »Vstani-ta!«

Tinče je planil na noge in potlačil uro za srajco. Vstala je tudi Mretka.

»Zdaj pa le pojdimo!« je rekel Kocjan in Tinčeta zgrabil za roko.

Deček je bil prestrašen in začuden.

»Kaj?« je vprašal.

»Boš že videl, kam,« je rekel kmet in zgrabil še Mretko. »Tja, kjer je zate.«

Otroka nista vedela, kaj se z njima godi. Bila sta tako prepadena, da nista našla besede. Nista se upirala. Toda bila sta bleda in sta trepetala po vsem telesu. Zdaj ju pes ni obljajal. Menda zato ne, ker je poznal Kocjana.

Srečal jih je nekdo in se ustavil.

»Kaj pa ti Kocjan?« je vprašal. »Otro-ke vodiš okrog?«

»Dva tička sem ujel. Peljem ju v klet-ko.«

»Kaj praviš? Ali nista premlada?«

»Ako nista premlada za tatvino, bosta že zadosti stara tudi za keho.«

Tinče in Mretka sta se spogledala. Na pol sta razumela, a vendar nista mogla razumeti. Naj bi ju obdolžil česarkoli, tedaj bi ne mogla spregovoriti ne zajokati.

Dospeli so do orožniške postaje. Na

pragu je stal mlad orožnik.

»Ali je gospod stražmojster v pisarni?« je vprašal Kocjan.

»Je. Kaj mu hočete?«

»Pripeljal sem mu dva tatiča. V mojem kozolcu sta prenočila.«

Orožnik je premeril Tinčeta in Mretko, nato kmeta.

»Ali mislite resno?«

»Ne verjamete?« se je Kocjan razhudil. Segel je Tinčetu za srajco in potegnil na dan uro. »Kaj pa je to? Ali vidite?«

Čez nekaj trenutkov so vsi skupaj stali v pisarni. Kocjan je s klobukom v rokah stal za vrati. Tinče in Mretka sta morala stopiti prav do velike pisalne mize. Tam je sedel stražmojster s tremi zvezdami na ovratniku. Imel je že nekoliko sive lase in navite brke. Oči so mu gledale resno, a ne hudo.

Mladi orožnik mu je povedal, kaj pravi Kocjan.

»Od kod sta?« je stražmojster uprl očmi v Tinčeta.

Tinče je zbral ves pogum, da je odgovoril.

»Iz Borovnice. Grivarjeva pod Golico.«

»Kako ti je ime?«

»Tinče.«

»Tinče? To ne zadostuje. Kako se pišeš?«

Ušivost živine

Usaka vrsta živali ima svoje, posebne vrste uši. Uši ne pustijo u mjeru živali, ker jih dražijo z lazenjem an z zbadanjem. Tiste vrste uši, ki pijejo kri, spuščajo u kožo tudi dno sostanco. (snov), ki dela srbenje (praskanje).

Uši narvečkrat napadajo krave an kokoši, učasih tudi ovce, prašiče, konje an pse. Pogosto je ušiva mlada živina, ki prežene zimo u hljevu. Par kravah se uši zadržujejo narbuj rade na tilniku (vratu), okuol rogu an okuol repa. Konjske uši se daržijo najrajš na vratu an na glavi, prašiče pa na trebuhu an med nogami. Če se zaredi dosti uši, se razlježejo po usem telesu. Tada živali izpada dlaka al pjerje, živali se praskajo, čohajo an ližejo, konji pa toučejo z nogami.

Uši par kokošah razjedajo pjerje, ne pijejo kri. Kokoši napadajo buj pogostoma pršice (karpeli), ki ratajo ardeče, kar se napijejo krvi. Perutnino napadajo ponoči, čez dan pa se poskrijejo u špranjah kokošnjaka.

Če ne odpravite hitro uši, se tiste takuò razmnožijo, de djelajo škodo zdravnju živali. Mlade krave an konji hujšajo, krave dajejo manj mljeka, kokoši pa manj nesejo, piščeta pa lahko tudi krepajo zavoj uši. Konji imajo parhljaj (forfora) na koži, dlaka postane pusta (suha) an se ne svjeti. Uši hudo zdjelajo tudi mlade prašiče. Na koži ratajo ardeče pike an štjeriolgate lise.

Kakuò uničujemo uši

Predusem je potrebno skarbjet za čistost u hljevu ali kokošnjaku. Živali je potrebno tudi dobro fuotrati, ker se uši buj rade zarediu na suhi živini, ki nje-majo takuò mastne kože. Krave an konje je potrebno posebno pozimi usak

dan štrigljeti an krtačiti (spacolati). Kokošim je potrebno dat parluoznost, de se vajajo po drobnem pjesku.

Večkrat pa se uši zarediu tudi par dobro fuotranih živalih an čeglih živijo u čistih hljevih. Za uničiti uši poznamo dosti preparatou. Prau dober je DDT prašek (polvar) ali drugi, ki jih prodajajo po špeciarijah. Kar uničujejo uši par živini, muorate tudi izkdati ves gnoj an steljo zažgati. Ker se kokošje pršice skriva

vajo u razpokah kokošnjaka, jih je težkuò uničiti. Za uničiti te, je narbuojs, de nucate posebne palčke, ki se paržgane kadijo. Kokoši spustite iz kokošnjaka, potlé dobro zatakните use jame, ki so u kokošnjaku. Tiste palčke razvijajo hud dim, ki pride u usa skrivališča an uniči uši.

Ker je jajčka (gnide) uši zlo težkuò uničiti, je potrebno dižinfetjerat še enkrat čez deset do petnajst dni.

Ne parvezujte telet!

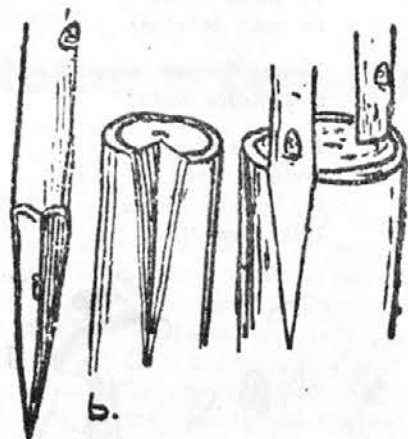
Veliko napako djelajo tisti živinorejci, ki parvezujejo teleta, sobit potlé kar so se storla. Tajšna teleta ostanejo ozkega oprsja (oskega torača), slabo razvitih kosti an nog. Zatuò naj bi imjeli u hljevu male ograjene prastore, kamor bi dali teleta, de bi prosto tjekala an se rinforčala. Teleta naj bi bla odvezana do parvega ljeta starosti. Prau bi bluò, de bi teleta tjekala tudi zunaj na prostem.

Kakuò boste cjepili?

Skoraj pouosd u naših krajih cjepijo še nimar u razkol. Nečemo rejčt, de ta viža cjepljenja nje dobra, saj dosti kmetou takuò cjepi. A je še dosti drugih buojsih viž. Z razkolom se nardi precej veliko rano, ki se težkuò zaceli. Dosti buj hitro se rana zaceli, če se vejo gladkuò odrježe, kakor če se jo raztrga. Zatuò ne cjepite več u razkol! Takuò so djelali učasih, kar drugih viž cjepljenja še njeso poznali. Buojsje bo cjepiti na dolago an u žlebič (kakor kaže slika). Djelo buoste nardil buj lahko an buj hitro. Ne bo trjeba nucat sekjere, nucali boste samo žago an nuož. Drevo ne bo tarkaj razrjezano an cjepljenje bo dobro.

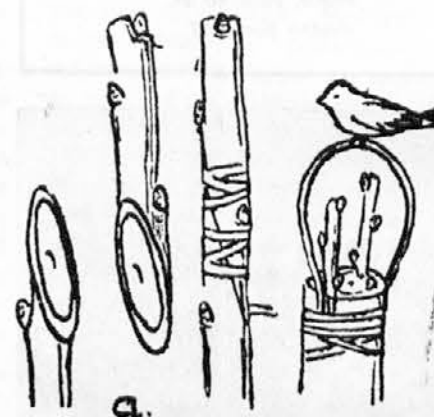
Na dolago cjepite samo takrat, kadar je podlaga prau takuò debela kakor cepič. Ta viža je primjerna samo za mla-

da drevesa; buj stara drevesa an tista, ki jih precjepljate, pa cjepite u žlebič. Z ostrim nuožem najparvo lepuò izrježite žlebič, potlé pa odrježite žlebič takuò, de ga boste lahko lepuò potisnili u izrjezan žlebič. Ta viža je primjerna posebno

tam, kjer so veje zlo debele. Par tajšnih debelih vejah dajte dva cepiča, na usako krej adnegá.

Po cjepljenju ptiči (tiči) radi se usednejo na cepiče. Vi sevjeda ne morete nimar stati par drevesu an odganjati ptiče. Lahko pa nardite majhan lok (kakor

kaže slika) nad cepiči, vrabec bo rad sedeu na njem.

Nekatjeri sadjarji zamažejo rano pa še cepiče zraven u ilovico an tuò potem ovijejo s kunjami. Učasih komaj cepič gleda iz cunj. Tuò je zamudno djelo an nič lepuò. Rano nimar najparvo obrježite, de bo gladka, an jo potlé namažite s cepilno smolo.

Te dve viže cjepljenja so lahke. Usak jih lahko prová. Najparvo na kajšni palici, potlé pa na drevesu. Sevjeda muorate imjeti za tisto djelo oster nuož, rafijo za vezanje an cepilno smolo.

Grah (čežeron)

Grah ali čežeron je zguodnja stročnica. Ker je za neprehud mráz skoraj neobčutljju, se ga sadi že marca al aprila. Sadite ga u prejšnjo ljeto pognojeno zemjo. Z gnojem ali z gnojnicu pognojeroi zemji na pomlad raste buojs, a malo rodi. Rodovitnost se poveča, če mu pognojite z umetnimi gnojili, posebno s superfosfatom ali kalijevo soljo. Narbuojs je, če potrosite tista gnojila kar parpravjate koncé za sajenje.

Nizke grahe (turkan) sadite u 30 cm, visoke pa u 40 do 50 cm oddaljene vrste. U tistih krajih kjer radi pobjerajo iz zemje nekaljnji grah globlje an kuosi ali pozobljejo vrabci mlade kali, sadite grah u 10 cm globoke jame an pokrijte koncé s smrekovimi ali bukovimi vejami.

Na vrtilh sadite nizke suorte graha, ker zauzemajo malo prastora, so zguodne an rodovitne. Visoki grah sadite na polju, lahko tudi med krompirjem ali šjerkom.

U nekatjerih krajih zguodnje suorte graha tudi silijo. Sjeme posadijo zlo zguodaj u sejalne zabojčke (kasete). Sadike posadijo u začetku marca z zemjo vred na parpravljene koncé. Pardjelek je za par tjednu buj zguoden, nje pa takuò velik kakor par saditvi na prostem.

Nadomestilo za parafin

Parafin se nuca za neprodušno zapjeranje flašk, za prevljeko sodou za žganje, za prevljeko jabolk, de se jih zavaruje pred infekcijo an takuò naprej. Parafin pa je za več ku kajšnega kmeta preveč drag. Nadomestilo si zatuò napravite lahko sami iz vodnega stekla (glazá) an zdrobljenega kamná lojeuca. Tuò se kupi u špeciariji. Vodno steklo dobro zmješajte z lojeucem, takuò de ušafate mješanicu, ku testuò. S to mješanicu namažite zgornjo part zamaška (tap) an vrat flaške an ajar ne bo mogu prit noter.

Sadite pravilno

»Kakršna setev, taka žetev«, takuò pravi dan slovenski pregovor. Kakor sadite, takuò buoste tudi pardjelali. Če so sadike slabe, ostarele al krive, ne smijete parčakovat, de bojo zrastle iz njih močtrofoskal.

ne rastline. Sadite zatuò samo močne an dobro okorenčene sadike.

Zemja, u katjero buoste sadil, naj bo dobro parpravljena, u jeseni pognojena. na pomlad pa samo zrahljana an poraušana. Samo u tajšni zemji se sadike hi-

tro ujamejo. Z dobro razrastlimi koreninami sparjemajo dosti hrane, ki ste jo dali u zemjo z jesenskim gnojenjem. Sadike bojo buj lepuò rastle, če jim daste na pomlad umetna gnojila, posebno nitrofoskal.

Sadike izrujte če le morete glih pred sajenjem. Zemja, iz katjere pulite sadike, naj bo zadost mokra, de ne targate korenin an de se jih darži dosti zemje. Ovenile (stare) an preveč suhe sadike se ne primejo rade. Če sadik ne morete sobit posadit, jih zavijte do sajenja u mokar žornalou papjer an spravite do sajenja u hladno kljet. Zlo parporočljivo je, če tajšne sadike postavite za nekaj časa u rjedak močnik iz zemje, de se ujame korenin zemja an se napijejo vode. Zlo dobro je tudi, če daste mješanicu kajšen dižinfetant, de dižinfetjerate korenine sadik.

Sadite nimar u vrste u potrebne distance. S sadilnim klinom (špičon) napravite takuò globoke an široke jame, de se korenine lahko u njih razrastejo, ne de bi se krivile.

Zejé sadite nimar malo buj globoko kakor je rastle na gredah. Tuò velja tudi za paradižnik (pomodoro). S sadilnim klinom partisnite zemjo h koreninam takuò de se lepuò parlježe z njimi.

povedati, kar je imel na sre. Zganil je z rameni.

Mladi orožnik je brskal po nekih papirjih. Potem je stopil k stražmojstru in mu nekaj pošepnil na uho. Ta je znova pogledal Tinčeta in Mretko, nato se je obrnil do Kocjana.

»Gospod Kocjan,« je rekel, »mislim, da ste se to pot zmotil!«

»Človek se tudi zmoti,« je kmet zagodrnjal in odšel iz pisarne.

»Nate!« je rekel stražmojster mlademu orožniku in mu izročil Tinčetovo uro. »Peljite ju k sodniku! To je zdaj njegova skrb.«

Orožnik je pomignil Tinčetu in Mretki, naj gresta za njim. Sledila sta mu s trepetajočim srcem. Kam ju pelje? Zakaj? Kaj bo z njima?

12.

Liza se ni mnogo zmenila, ko Mretke opoldne ni bilo domov. Gotovo jo je Tinče nahujskal, da ni prišla h kosilu. Le naj! Ko bo dovolj lačna, bo že prišla. Noč bo oba prignala.

Toda nastal je mrak in ju še ni bilo. Kaj pa to pomeni? Hkrati jo je razjezilo. Stopila je pred kočo in gledala proti griču. Morda čakata, da ju pride iskat? Tega pa ne!

Po stezi je pritekla koza in zameketa-

la. Bila je sama. Kje pa sta otroka? Tedaj je Liza že huje skrbelo kot jezilo. Od razburjenosti se je tresla, ko je kozo zapirala u kozjak. Zdaj se gotovo ne upata domov. Ali pa sta se skrila kje u bližini. O, bosta že prišla! Zunaj ne bosta prenočevala.

Odšla je v vežo, da pogleda za večerjo. Vendar ji ni dalo miru. Z Žefko sta odšli za grič.

»Mretka!« je poklicala. »Tinče!«

Nihče se ni oglasil.

»Oj, Mretka! Mreetkaa! Kje si?«

Nič! Odgovoril ji je le odmev. Noč je bila temna, razločili so se le obrisi dreves, ki so stala u bližini.

Zamišljena se je vrnila domov. Večerja ji ni teknila. Tudi spanec ji je šel po vodi. Kakor da leži na trnju, se je premetavala na postelji. Začumela je, pa se je zopet prebudila. Zdela se ji je, da je slišala govorjenje pred kočo. Ako bi se otroka vrnila, bi ju sprejela brez zlé besede. A ni ju bilo.

Ali se jima je kaj pripetilo? Ne, tega ni verjela. Bilo ji je jasno, da sta pobegnila. Kam? K Toni? H Košanu u Borovnico? Saj je bilo vseeno. Liza je bila prepričana, da ju je Tona k temu pregovorila. Blažeta je sama odnesla, a Tinčeta in Mretko je nahujskala, naj pobegneta.

Le zato, da bi njo izrinila iz koče. Če ne bo otrok, bo morala vse pobrati in oditi.

Ha! Obšla jo je jeza. Stisnila je pest in zapretila Toni. Obenem si je tudi očitala. Ni znala ravnati z otroki. Bolj prijazna bi morala biti z njimi. Ne bi smela že koj prvi dan zgrda... Kesanje je prišlo prepoznano.

Ko je zjutraj vstala, je bila neprespana, zelena u obraz. Koza je ta dan ostala u hljevu. Liza se ni mogla lotiti nobenega dela. Še vedno je pričakovala Tinčeta in Mretko. Ako sta odšla h Košanu, ju bo ta nagnal domov. Ali pa ji bo prišel vsaj povedat, da ne bo skrbela.

Zaman se je ozirala po bregu, do gozda. Nikogar ni bilo, niti Košana niti otrok.

Napravila se je in z Žefko odšla u Borovnico.

Košana je našla pred hlevom, pripravljaj je voz, da odide na polje.

»Kje sta otroka?« je vprašala u prvi sapi.

Mož jo je začuden pogledal.

»Kakšna otroka?«

»Tinče in Mretka vendar! Ali nista pri vas?«

»Ne. Jaz ju nisem videl. Kaj ju ni doma?«

Liza je obupno zamahnila z rokama.

Cene na debelo

ŽIVINA ZA ZAKOL

		po kg.
Krave	L. 210 do	225
Voli	» 230 »	250
Jenice	» 255 »	280
Teleta	» 420 »	460
Ovce	» 170 »	190
Jagnjeta	» 400 »	420
Kozliči	» 410 »	450
Prašiči	» 380 »	400

ŽIVINA ZA REJO

		po glavi
Krave mlekarice	L. 141000 do	175000
Jenice breje	» 140000 »	170000
Prašiči do 20 kg	» 9500 »	13000

PERUTNINA - ZAJCI - JAJCA

		po kg.
Piščeta	L. 620 do	630
Kokoši	» 520 »	540
Jajca (100)	» 1900 »	2100

ŽITARICE

		po q
Pšenica	L. 7300 do	7500
Sjerak (koruza)	» 4700 »	4900
Pšenična moka (0)	» 9600 »	9700
Sjerkova (koruz.) moka	» 5500 »	5600
Pšenični otrobi	» 3500 »	3700

SADJE IN ZELENJAVA

		po kg.
Krompir	L. 30 do	35
Radič	» 80 »	100
Karjola	» 70 »	90

SIR IN MASLO

		po kg.
Sir do 2 meseca star	L. 450 do	500
Sir čez 2 meseca star	» 620 »	700
Mlekarniško maslo	» 900 »	950
Domače maslo	» 800 »	850

GRADBENI LES V HLODIH

		kubični m
Bukev	L. 18500 do	19000
Smreka (briná)	» 19000 »	21000
Oreh	» 20000 »	21000
Jesen (jasen)	» 19000 »	20000
Češnja (čerješnja)	» 21500 »	22000
Bor (buór)	» 13500 »	14000
Mecesen (lariš)	» 22000 »	24000
Javor	» 22000 »	23000
Topol (tapu)	» 11000 »	12000
Dob	» 22000 »	24000
Hrast	» 25000 »	27000

DRVA IN OGLJE

		po q.
Bukova suhe	L. 700 do	850
Bukova surove	» 600 »	650
Oglje	» 2900 »	3000

MENJAVA DENARJA

Zlata šterlina	6210
Napoleon	4415
Dolar USA	632
Dolar Kanada	632
Šterlina karta	1705
Frank francoski (100)	168
Frank švicarski	150
Frank belgijski	12,20
Pesos argentinski	15
Pesos uragvayski	189
Kruzir brazilski	10,50
Šiling avstrijski	25
Nemška marka	151
Dinar	1,20

Odgovorni urednik: **Tedoldi Vojmtr**
Tiska: Tiskarna L. Lucchesi - Gorica
Dovoljenje videmskega sodišča št. 47
Autorizzaz. del Tribunale di Udine N. 47.

»Valentin Lesjak.«
Stražmojster je nekaj pisal po papirju.
»In ta?« je pokazal na Mretko. »Je tvoja sestra?«

»Da. Mretka.«

»Pokaži mi uro!«

Tinčeta je ves čas skrbelo, ali mu bo do vzeli uro. Zdaj bi bil najrajši zajokal, a jo je moral dati.

Stražmojster si jo je ogledal od vseh strani, nato jo je položil na mizo.

»Kje si dobil to uro?«

»Doma... doma sem jo vzela.«

»Torej si jo ukradel očetu?«

»Ne. Oče je umrl.«

»Tako? Pa mater!«

»Tudi mati je umrla.«

Stražmojster je pogledal Kocjana, nato mladega orožnika. Obraz mu ni bil več tako strog.

»Zakaj hodita okrog?«

Tinče ni takoj našel odgovora. Pogledal je Mretko, ki je od strahu kot na pol mrtva stala poleg njega. Ni jokala, a je krčevito stiskala ustnice.

»Hotela sva k teti... k teti Toni... pa sva se izgubila...«

»Zakaj nočeta biti doma?«

»Ker... ne marava... nove tete...«

»Zakaj ne?«

Bilo je obupno. Tinče ni mogel ne znal

(Se nadaljuje)